

A woman with dark hair, wearing a light-colored top, is seated at a desk in a library. She is looking down at a book or document on the desk. The desk is cluttered with books, papers, and a lamp with a white shade. In the foreground, there are several large stacks of books on the floor. The background is filled with tall wooden bookshelves packed with books. A potted plant is visible on the right side of the bookshelves. The overall atmosphere is quiet and studious.

100LETÁ REPUBLIKA V POVÍDKÁCH

Sbomík oceněných povídek literární
soutěže pořádané v roce 2018
Městskou knihovnou v Přerově

STOLETÁ REPUBLIKA V POVÍDKÁCH

Sborník oceněných povídek literární soutěže pořádané v roce 2018

Městskou knihovnou v Přerově

Vážení čtenáři, vážené čtenářky, milí autoři a milé autorky,

v roce 2018 slaví naše republika sté narozeniny a Městská knihovna v Přerově se podobně jako jiné organizace připojila prostřednictvím svých aktivit k tomuto významnému výročí.

Nyní se vám do rukou dostává sborník povídek, který vznikl na základě vyhlášení literární soutěže pro veřejnost s názvem „Stoletá republika v povídkách“. Z celkového počtu sedmnácti soutěžních prací vybrala tříčlenná odborná porota šest nejzdařilejších a nejzajímavějších, které vám chceme touto cestou představit.

Věříme, že vás osloví pestrost přístupů, s jakými se autoři zhostili zadání soutěže. Ve sborníku proto naleznete jak povídky dotýkající se závažné válečné tematiky a holokaustu (*Marie*) nebo boje s těžkou nemocí (*První životní překážky jsem překonala s pomocí rodičů a prarodičů*), tak texty vypovídající o nezdolné odvaze a touze po svobodě (*Ptáci*) či o tíze viny a promlčeného tajemství (*Lípa svobody*), ale rovněž i příběhy, v nichž hlavní roli hraje vztah mezi mužem a ženou (*Alter ego; Silvestr 1954*).

Za realizátora soutěže přeje všem příjemné čtení

Ing. Pavel Cimbálník
ředitel Městské knihovny v Přerově

OBSAH

Martina Zimmermannová

LÍPA SVOBODY 4

Jitka Přidalová

**PRVNÍ ŽIVOTNÍ PŘEKÁŽKY JSEM PŘEKONALA S POMOCÍ RODIČŮ
A PRARODIČŮ** 9

Kamila Svobodová

MARIE 13

Josefa Růžičková

SILVESTR 1954 19

Zdislav Wegner

ALTER EGO 24

Veronika Marcinková

PTÁCI 29

LÍPA SVOBODY

Martina Zimmermannová

III. kategorie, 1. místo

„Současnost je rozptýlení, budoucnost je sen, jen paměť může odhalit význam života.“

Frank Herbert

„Je to ona,“ vydechl Ondřej, když konečně vystoupal do prudkého kopce, kde už bezmála sto let stála. S posvátnou úctou se zadíval do jejích větví a poslouchal šumění listí, kterým probleskovalo slunce a modré nebe.

Od dětství v těchto končinách prakticky nebyl. Poté, co se s rodiči odstěhoval do Prahy, jezdil za babičkou a dědečkem jen na sváteční návštěvy. Teď tu ale stál a – možná to bylo fotografií, co držel v ruce – vybavovala se mu celá řada příběhů, které vždycky tak rádi vyprávěli. Sedli si pod strom, babička odněkud vylovila něco dobrého na zub, a pak už stačilo jen pozorně poslouchat.

Z vybledlé fotografie se na něj dívali prarodiče takoví, jaké je neměl možnost znát. Černovlasý mladý muž kolem pasu objímal plaše se usmívající štíhlou dívku s pronikavýma očima. Strom v pozadí napovídal, že fotografie byla pořízena právě tady.

Lípa svobody. Takových bylo kolem roku 1918 po celé zemi vysázeno nepočítaně. Jako národní symbol měla připomínat každému městečku či vesnici tehdejší euforii z konce války a vzniku samostatné republiky. Čas naděje, pokroku, úlevy.

Pro Ondřejovu babičku s dědečkem byla právě v této lípě otištěna svoboda v tom nejniternějším slova smyslu. Tajně se u ní scházeli už od dětství, aby si spolu mohli sami nerušeně hrát. Když byli starší, sedávali tu často celé hodiny. Dlouze si povídali, nebo si mlčky užívali vzájemné blízkosti a pocitu volnosti, i když byli vlastně jen na kopci za humny. Později sem chodili na vycházky se svými dětmi. Dědeček dokonce vyrobil dřevěnou lavičku, aby v pokročilejším věku nemuseli sedávat na chladné zemi.

Lavička tu stojí dodnes, ale jinak teď pahorek s lípou vypadá opuštěně, jako by věděl, že se ti dva už nikdy nevrátí.

„Je to jen strom,“ zakroutil Ondřej hlavou, aby zahnal nával smutku, který ho najednou přepadl.

***

„Dědo, povídej mi o Pepíkovi!“

„Zase, Ondrášku? A nechceš říct radši tu pohádku o Bajajovi?“

„Ne. Povídej, co jste dělali, když jsi byl malej.“

Od té doby, co babička s dědečkem – možná trochu nešťastně – vyprávěli malému Ondřejovi tu smutnou příhodu z dětství, ji chtěl slyšet znovu a znovu pokaždé, když přijel na návštěvu.

Pepík, syn kováře, byl odmala pravým opakem svého táty: drobný bledý kluk, který se neustále tvářil, jako by neuměl do pěti napočítat. Časem se ukázalo, že mu to činí opravdu potíže. S dětmi ze vsi se snažil všemožně držet krok, ale nebylo mu to nic platné. Neuměl se prát, nestačil jim, když pořád někde pobíhaly, k rybníku s nimi ani nechodil, aby nemusel přiznat, že neumí plavat a z vody má posvátnou hrůzu. Ve škole proklečel v koutě víc času, než proseděl v lavici – a doma, když potom táta kvůli špatným známkám odepnul opasek, to nebylo o nic lepší.

Brzy se stal terčem posměchu. Jeho starostlivá maminka už si nevěděla rady a vzala ho do města ke specialistovi. Lékař zjistil, že minimálně za část školních neúspěchů může chlapcův velmi slabý zrak. A tak dostal Pepík brýle. Byla to spíš pořádně silná sklíčka s kostěnými obroučkami, která jeho oči zvětšovala do ještě udivenějšího výrazu, než měl dosud. To mu přirozeně větší respekt u jeho vrstevníků nepřineslo. Spíš naopak.

„Brejloun obecný jde! Žábo, kde máš pramen?“ vykřikoval z hloučku dětí před školou Jenda. Protože byl nejvyšší a nejsilnější, nikdo si netroufl klást mu odpor, a on se tak mohl pyšnit přirozenou autoritou. To, co řekl Jenda, bylo svaté, takže se všichni – jako vždycky – poslušně zasmáli.

Pepík to ale nevzdával. Ze všeho na světě nejvíc toužil být členem party i za cenu toho, že bude hrát roli otloukánka.

Také proto překonal strach a vypravil se jednoho horkého letního odpoledne za dětmi k řece. Když se sípáním celý uřícený doběhl nad splav, ostatní už dávno shodili svršky a s výskáním se vrhali jeden po druhém do chladné vody. Jako smyslů zbavení na sebe špláchali, kluci se potápěli a podráželi nohy děvčatům, která pak křičela na celé kolo. Vyplašené kachny tu bláznivou letní radost rozhodně nesdílely. Za hlasitých protestů rychle zmizely v porostu na břehu.

Pepík si sedl k vodě a se smíchem celé to divadlo pozoroval.

„Co tu okouníš, okoune?“ Jenda vylezl z vody kousek od něj. Stál nad ním jako stožár, ze kterého kapala voda do Pepíkových světlých řídkých vlasů.

„Já jsem jen –“

„Přišel očumovat,“ dokončil někdo za něj za hlasitého výbuchu smíchu.

Pepík zčervenal a přirazil si kolena blíž k bradě.

„Tak neblbni. Pojď za náma, bude sranda,“ natáhl k němu Jenda mokrou, dohněda opálenou ruku. Pepík zakroutil hlavou. „Snad se nebojíš. Strach má

velký voči – zrovna jako ty!“ zařval Jenda, v nestřeženém okamžiku neomaleně strčil do Pepíka, povalil ho na zem a sundal mu brýle.

„Nech toho, vrať mi je!“ Pepík prudce vyskočil. Tak rychlý pohyb od něj nikdo nečekal. Jenda byl však rychlejší. S brýlemi v ruce se pustil na hranu splavu.

„Si pro ně pojd!“

Pepík si nedokázal představit, co je Jenda schopen s brýlemi udělat – a ještě větší hrůzu měl z pomýšlení na to, co by se stalo, kdyby přišel domů bez nich. Nejistě vykročil. Děti v řece ohromeně ztichly a sledovaly jeho prozatím nejodvážnější počínání. Po chvíli ho začaly hlasitě povzbuzovat.

Pepíkovi bylo strachy špatně. Krev mu pulsovala ve spáncích od prvního okamžiku, co se nohama dotknul kluzkých kamenů. Pořádně neviděl, kam našlapuje, a hlavně cítil, jak mu silný proud studené vody nemilosrdně olizuje kotníky. Do očí se mu draly slzy, ale snažil se tvářit statečně, jak nejlépe dovedl.

„Tak dělej!“ povzbuzoval ho poněkud ohromený Jenda uprostřed řeky.

„Pepan, do toho! Pepan, do toho!“ řvali jeho kamarádi na celé kolo jako jeden muž. Splav hrozivě burácel, jako by k tomu také chtěl říct své.

Všechno se pak seběhlo hrozně rychle. Pepík neodhadl velikost kamenů před sebou. Úzká nožka mu zapadla mezi dva obzvláště kluzké balvany. Ztratil rovnováhu a marně mával rukama kolem sebe v zoufalé snaze zachytit jakoukoliv záchranu. Nešťastně upadl přímo do nejsilnějších peřejí. Drobná postavička se zřítily ze splavu a zuřivě bublající zpěněná voda se nad ní zavřela. Řeka na okamžik oněměla. Potom se děti, jedno přes druhé, nahrnuly k místu, kde chlapec zmizel, a za vzájemného jistění se ho snažily najít a vytáhnout. Bohužel marně.

Pepíkovo tělo vytáhli až po velkém úsilí hasiči. Celá vesnice byla otřesena. Nikdo si nedokázal vysvětlit, jak se tak plachý kluk dostal přímo doprostřed děsivého splavu. Po pohřbu dostaly všechny děti přísný zákaz koupání v řece. Nikdo neměl odvalu dospělým alespoň naznačit, jak to doopravdy bylo.

Protože byl místní četník odvolán na pomoc k závažnému případu několikanásobné vraždy ve vedlejší vesnici, vyšetřil událost rychle: podle něj to byla nešťastná náhoda, ale lidé si začali šuškat o sebevraždě. Potom se na Pepíka pomalu zapomnělo.

***

„To muselo být strašný. Nechápu, proč jsem to chtěl poslouchat pořád dokola,“ kroutil hlavou Ondřej. Teď, když si vzpomněl na svoje děti, naplno pochopil, jak obrovská ztráta to pro Pepíkovy rodiče byla.

Zvláštní je, že se nikdy nedozvěděl, co se stalo s Jendou. Zakázal snad dětem, aby přiznaly, co se u řeky stalo? Musel mít kruté výčitky svědomí. A jak s nimi mohl žít?

Zamyšleně se opřel o opěradlo lavičky. Staré dřevo pod tím nápořem líně zavržalo a celá lavička se naklonila na stranu. Ondřej se podíval pod ni a zjistil, že se jedna noha propadla do jamky v zemi, která se objevila kousek od lípy a pokračovala hlouběji pod její kořeny. Když lavičku odsunul, všiml si, že jamka není prázdná. Sáh do ní a vytáhnul staré zaprášené brýle – nebo spíš pořádně silná sklíčka s kostěnými obroučkami.

„Dědo!“

Ztěžka dosedl na trávu a opřel se o kmen. Jenda nemohl mít výčitky svědomí. Žádný Jenda neexistoval. Ty brýle vzal Pepíkovi děda. Nestihl je navždy pohřbít v řece, a tak je pak se strachem spolu s celým tajemstvím rychle zahrabal na tom svém tajném místěčku. Tam, kde je nikdy nikdo neměl najít. Taky je nikdo nenašel. Až teď.

Ondřej ani nevěděl, jak tam dlouho seděl a usilovně přemýšlel. Co má dělat? Měl by vyhledat Pepíkovy příbuzné a všechno za dědu přiznat? Měl by to vůbec někomu vysvětlovat? Jak teď může na svoje milované prarodiče vzpomínat v dobrém?

„Dlouho promlčené tajemství by mělo dál mlčet,“ rozhodl se, když slunce už skoro zapadlo. Začal pofukovat svěží večerní vánek. Vzal brýle, co celou dobu ležely opodál a poněkud vyčítavě na něj hleděly slepými očky. Zastrčil je zpátky pod kořeny, jámu ucpal kamenem a svědomitě zahrabal.

***

Zkontroloval poslední detaily a spokojeně si prohlížel malý stromek, který právě zasadil.

„Lípa svobody. Tentokrát pro tebe, Pepíku,“ zašeptal a postavil ke stromku dědečkovu lavičku.

PRVNÍ ŽIVOTNÍ PŘEKÁŽKY JSEM PŘEKONALA S POMOCÍ RODIČŮ A PRARODIČŮ

Jitka Přidalová

III. kategorie, 2. místo

Příběh, který chci vyprávět, musím začít vzpomínkou na první rok mého života. Vlastně jsou to vzpomínky mých rodičů a prarodičů, tak jak mi je postupně vyprávěli. Ale o zvláštních okolnostech svého narození jsem se začala dozvídat od rodičů až v pubertě. Teprve hodně později jsem si začala uvědomovat, jak se musela rodina pro mne obětovat a co kvůli mně všichni prožívali. Na to nikdy nemůžu zapomenout! V té době byla válka, lidé se přesto zamilovávali, muži se ženili, ženy se vdávaly a rodily se děti.

Podmínky, za kterých tehdy žili moji rodiče, si dnes už nikdo z nás nedokáže představit. Žili jsme společně s prarodiči ve dvoupokojovém bytě bez koupelny, voda tekla jen na společné chodbě činžovního domu, na umývání a koupání se musela ohřívat. Topilo a vařilo se v kamnech uhlím a s praním býval problém. V době, kdy měla maminka rodit, byla porodnice zavřená, a tak nakonec musela rodit za zcela nevhodných podmínek doma, za pomoci zkušené porodní báby. Jenže to, co se stalo pak, všechny úplně šokovalo. Místo roztomilého miminka jsem přišla na svět já se čtyřmi velkými vředy za krkem a vše doprovázel můj obrovský řev. I porodní bába z toho byla vyděšená, protože za svou dlouhou praxi nic podobného neviděla, a nedávala rodičům naději, že přežiji. Maminka byla ze všeho zoufalá a jen brečela a brečela... Nebylo se čemu divit. Byla jsem její první dítě, na které se moc těšila, a teď tohle! Nemohla jsem prý ležet na zádech, rodina se ve dne v noci střídala, chovala mne v náručí a já jsem bolestí jen plakala. Muselo to být opravdu hrozné, ale naštěstí pro mne to rodina nevzdala a vydržela.

Když jsem měla dva a půl měsíce, vezla mne maminka k lékaři vředy řezat. V době, kdy byl nedostatek léků a penicilin nebyl vůbec, to bylo velmi riskantní. Vždycky, když na tu dobu maminka vzpomínala, říkala: „Na tu hrůzu se prostě nedá zapomenout! Bolestí sis sedla a kroutila ses na stole tak, že sestřička i já jsme měly co dělat, abychom tě udržely. A ten řev, ten byl slyšet až na ulici! Nejhorší ale byla ta bezmoc. Musela jsem se dívat, jak trpíš, a nemohla jsem ti pomoci! Co já se tehdy nabrečela!“

Dopadlo to ale dobře, určitě nade mnou někdo musel držet ochrannou ruku, protože rány se pomalu zahojily a já jsem se postupně k radosti rodičů měla k světu. Najednou jako bych chtěla dohnat, co jsem zmeškala. Začalo mi chutnat

jíst, a protože za války to bylo s jídlem horší, vykrmovala mě maminka sladkými kašičkami z ovesných vloček, až ze mne bylo baculaté miminko plné života. A tak jsem vlastně překonala svou první životní překážku. Rodiče si mé postižení vysvětlovali tak, že maminka byla totálně nasazená do fabriky, kde se balil prášek na vší pro vojáky. A toto nezdravé prostředí údajně způsobilo mé trápení.

V době, kdy se blížil konec války, jsem měla dva roky. Otec mě a maminku poslal ke svým rodičům, kteří bydleli na vesnici kousek od Brna. Myslel si, že tam to bude pro nás dvě bezpečnější než v Přerově u nádraží, kde se dalo čekat velké bombardování. Jenže všechno bylo nakonec úplně jinak. Nedaleko od místa, kde měli moji prarodiče domek, šla fronta a ruská vojska postupovala kousek od vesnice. Maminka říkala: „Poslední dny byly hotové peklo, všude číhala smrt.“ Většinu dne i noci trávili u sousedů ve sklepě. Bylo jich tam hodně, spávali vsedě na židlích, malé děti spaly na bednách s bramborami, na kterých jim rodiče udělali pelíšky z peřin. Jeden z chlapců byl navíc nemocný, měl vysokou teplotu a celé dny a noci proplakal. Vypadalo to, že nepřežije. Hrůza vzpomínat! Vše se zdálo přímo nekonečné. „Byli jsme všichni úplně vyčerpaní, při životě nás tehdy držela jen naděje, že tohle skončí a my začneme konečně žít.“

Kousek od domku mých prarodičů navíc vybuchlo nákladní auto plné výbušnin určených pro vojsko. Všechny vyděsila obrovská rána, která poničila domy v celém okolí i střechu mých prarodičů. Naštěstí v domě nikdo nebyl, a tak to vlastně dobře dopadlo. Zato otec, který chtěl jet za námi do Brna, měl smůlu, protože vlaky už nejezdily. Domluvil se proto se známými, že pojedou z Přerova do Brna na kolech. Bylo to hodně nebezpečné a opravdu je čekala hrůza v podobě náletu. Neměli se kam schovat. Bomba spadla nedaleko od nich. Jeden z nich to nepřežil, druhému výbuch utrhl ruku a otce zasáhla střepina přímo do středu čela. Bylo to vlastně štěstí v neštěstí. Mohl přijít o oko, a nejen to. Přesto vyčerpaný a zakrvácený dojel z posledních sil k rodině. „Když jsem ho uviděla celého od krve, jak sotva stál na nohách, úplně jsem se vyděsila,“ vyprávěla maminka, „myslela jsem si, že to je jeho konec, že umírá. Teprve až jsem mu ránu vyčistila, bylo vidět, že to není tak zlé.“ Jenže střep neměl možnost si tehdy nechat vyoperovat, a tak mu v čele zarostl. Zůstala mu tak památka na konec války až do jeho smrti.

***

Naštěstí válka a její útrapy konečně skončily. Lidé byli šťastní, že přežili, a nadšeně vítali a ubytovávali ruské vojáky, naše osvoboditele. Z vděčnosti jim

byli ochotní dát poslední jídlo, které ještě měli. Maminka vždycky říkala: „Jenom všechny mladé ženy se musely před vojáky schovávat, protože jinak by se jim neubránily.“ Vojáci měli vodku, hodně pili, byli veselí, tančili kozáčka a já s nimi. Prý mi to docela šlo. A tak jsem překonala i svou druhou životní překážku - přežila jsem válku.

***

Život po válce se změnil k lepšímu i pro naši rodinu. Rodiče dostali do pronájmu půlku malého domku, tedy kuchyň a pokoj bez koupelny a suchý záchod. Byli šťastní, že mají vlastní bydlení. Na maličkém dvorku chovali králíky, v posadě vykrmovali husu. Maminka byla doma se mnou a sestrou, která se narodila dva roky po válce. Přešívala pro nás ze starého oblečení šatičky, pletla punčocháče a svetry a byla pyšná, když jí sousedé říkali, jak nám to náramně sluší. Když na tu dobu rodiče vzpomínali, říkali, že jim nic nescházelo. Žili skromně, byli mladí, měli pěkné zdravé děti a byli šťastní. Dodnes je pro mne zcela nepochopitelná vzpomínka na to, jak jsem jezdila k babičce a dědečkovi do Brna od šesti let úplně sama. Otec mě posadil do vlaku, poprosil průvodčí, ať mě v Brně předá dědečkovi, a já jsem s malým kufříkem odvážně cestovala. Průvodčí říkala, že jsem vždy bavila celé kupé a neřekla jsem jen to, co jsem nevěděla. Vůbec si nedovedu představit, že by si někdo v dnešní době dovolil poslat malou holčičku samotnou vlakem. To by byl nebezpečný hazard. Jenže tehdy byla jiná doba a žilo se úplně jinak než teď. Každá doba má své klady a zápory. Výhody a nevýhody. Jenže my si nemůžeme vybrat, ve které době budeme žít. Ale v každé době musí člověk překonávat různé životní překážky, které se mu postaví do cesty. Já jsem ty svoje první životní překážky zvládla překonat s pomocí rodičů a prarodičů, ale později jsem se už musela se vším vyrovnávat sama. Tak už to v životě chodí!

MARIE

Kamila Svobodová
III. kategorie, 3. místo

Marie stála u okna, v jedné ruce držela hrnec a druhou rukou, ve které měla utěrku, otírala pomalými krouživými pohyby jeho dno. Byl říjen. Listí ze stromů opadalo dřív než jindy a svět se ponořil do předzimní šedivosti. I když ta šedivost tu byla od chvíle, kdy začala válka. I jaro se jí zdálo šedivé, snad proto, že ani na předzahrádkách rodinných domků a vilek nikdo nevysadil květiny už asi tři roky. Marie milovala květiny, milovala barvy. Často vzpomínala, jak si ji a sestru maminka strojila do barevných šatiček, jak ona sama přes léto nosila lehké, květované šaty. A teď tu stojí v šedé halence a černé sukni. Dva roky po svatbě se svou životní láskou a připadá si jako vdova. Ale to je v pořádku. Je přece válka. Není místo pro barevnost, pro krásu. Nastal čas šedi. A na tu šed' se teď Marie dívala z okna. Hlavní ulice, na kterou měla výhled, byla pustá. Sem tam prošel někdo v kabátu nebo projelo auto.

Z přemýšlení ji vytrhl zvláštní zvuk. Podívala se na velký budík, který stál na kredenci a který dvakrát denně hlasitě lupl, když ukázal dvanáctou. Ale bylo teprve půl. Zvuk se ozval znovu. Rychle se otočila za sebe, kde si na zemi hrál její roční synek. Ten klidně seděl, v ruce dřevěnou hračku a hlavičku otočenou ke dveřím. Ano, opravdu ten zvuk šel ode dveří. Marii ihned blesklo hlavou, že ta Němka, ta udavačská svině z druhého patra, zase slídí po chodbách a poslouchá.

Marie a její manžel Toník dostali tento byt na Trávníku 17 po svatbě. Byla to jen malá kuchyň a pokoj. Ale jim to stačilo a Marii se to i líbilo. Co ani jeden však nevěděl, bylo to, že nahoře, v jednom luxusním bytě, bydlí Němka, která si krátí čas tím, že špicluje a udává snad všechny Čechy, kteří v Přerově bydlí. Každý den ji někdo viděl, jak jde na místní gestapo. Ještě ten večer si vždy pro někoho přijeli. Od té chvíle se bydlení v tomto domě stalo pro Marii noční můrou. Jenže nebylo kam jinač jít. Tak si začali dávat pozor na každé slovo a pro jistotu ani nezvali žádné návštěvy.

Ale teď někdo tiše klepal na dveře, protože ten zvuk, který Marii před chvílí vrátil do reality, se ozval znovu. Cítila, jak jí začalo bít srdce. Bála se. Bála se o sebe a o syna, ale také se bála, že se něco mohlo stát Toníkovi. Potichu otevřela. Za dveřmi nikdo nestál, ale když se ze dveří vyklonila, uviděla, že na zemi sedí nějaký muž. Vlasy měl delší a mastné, schované pod čepici, tvář

zarostlou a popelavou a na sobě oprýskaný kabát. Marie si ale všimla vojenských bot.

„Paní, nemáte kousek chleba? Už dva dny jsem nejedl,“ promluvil na Marii muž. Všimla si i zvláštního akcentu. Nebyl to Čech, ale ani Němec. Snad Rus, partyzán. Instinktivně otočila hlavu doprava ke schodišti, ale v celém domě bylo ticho. Podívala se opět na muže na zemi a pokývala hlavou. Potichu zavřela dveře. Na chvíli se o ně opřela a zavřela oči. Pak šla do kuchyně, kde v ošatce pod šátkem měla čerstvý bochník chleba. Požehнала mu špičkou nože a ukrojila silný skrojek. Zrovna dnes také upekla Toníkovi buchty. Vytáhla tři z pekáče a přidala je ke skrojku. Na kredenci ještě ležel papírový sáček od mouky. Rozdělala ho, chléb i buchty dala do něj a zabalila. Opět potichu přešla ke dveřím a ještě potíšeji je otevřela. Muž stále seděl na zemi. Podíval se na ni modrýma očima a natáhl ruku pro sáček. Sevřel nejen ho, ale i její ruku. Přitáhl si ji a ruku jí začal líbat. „Děkuju, děkuju Vám,“ řekl skoro plačícím hlasem. „Prosím, to ne. Ale musíte jít. Bydlí tu Němka, udává.“ Muž pustil Marii, pokýval hlavou, zvedl se a potichu přešel ke vstupním dveřím. Marie neviděla, kam odešel. Stála znovu opřená o bytové dveře a poslouchala, jestli neuslyší plíživé kroky po schodech. Najednou na ni padla velká únava. Sedla si na židli v kuchyni u stolu. Zatáhlo se a té šedi opět přibývalo. Uvědomila si, že ruku, kterou muži podávala pytlík s jídlem, má stále sevřenou v pěst a něco v ní drží. Otevřela ji a na dlani jí ležela pomuchlaná pětikoruna. Skrojek chleba a pár buchet za pět korun. Marie se rozvzlykala. Pravou paží položila na stůl a na ni položila hlavu. Na koleni najednou ucítila malou ručičku. Otevřela oči a podívala se na malého Jiříka, který stál u ní a něco žvatlal. Zvedla ho a posadila si ho na klín. Usmála se na něj a on se usmál na ni. Pak se otočil k buchtám a prstíkem na ně ukázal. „To.“ „Chceš buchtičku, Jiříčku?“ Marie se usmála a natáhla se k pekáči s buchtami a jednu vyndala. Rozpůlila ji. Povidla byla ještě teplá. Chvíli na jednu půlku foukala a pak ji podala synkovi. Ten se do ní s chutí zakousl. Marie se na něj dívala, jak jí. V jejím šedém světě byl jednou z mála věcí, která zářila všemi barvami duhy.

***

Krátké zatroubení sirény v továrně oznámilo všem dělníkům, že je čas oběda. „Tondo, Tondo!“ Tonda se zvedl od opravy potrubí rozvodu tepla. Vedle stál jeho přítel a rozhlížel se kolem. Tonda si z kapsy u monterek vytáhl hadr a utíral si ruce. „Co je?“ Druhý muž se stále rozhlížel. Pak se naklonil k Tondovi. „Ty jsi znal Hovůrky, že?“ Tonda se zarazil a také se rozhlédl okolo. Pak nenápadně

kývl hlavou. Ten druhý ho chytl za paži a pošeptal mu do ucha: „Karel je mrtvej a Jeníka popraví za pár dní.“

Tonda zasunul klíč do zámku a otočil. Dýchlo na něho teplo domova a úžasná vůně Mániných buchet. Každý den se těšil domů za ženou a synem, ale dneska se mu šlo těžko. Marie ho šla uvítat. Pomohla mu z kabátu a pečlivě ho pověsila na ramínko. Vždy byla pedantská a dbala na to, aby oblečení bylo čisté, vyžehlené a opravené. A teď, když je válka, musela se starat ještě víc. Byl problém koupit chleba, natož zimník. Zatímco se Tonda vysvlékal a umýval, malý Jiřík k němu natahoval ručičky a dožadoval se pochování. „Vydrž, tatínek se umeje.“ Vytáhl ruce ze železného lavoru a vzal si od Marie ručník. Už když přišel domů, věděl, že se něco stalo. Marie byla bledší jak jindy. Utřel si ruce, ručník přehodil přes opěradlo židle, na které stál lavor, a konečně vzal syna do náručí. Sedl si ke stolu, kam už mu Marie nachystala hrnek s meltou a přisunula talíř s buchtami. Tonda uviděl na stole zmačkanou pětikorunu. Podíval se na Marii, která si sedla vedle. „Neptej se,“ odpověděla na nevyřčenou otázku. Tonda si přivinul synka a políbil ho do vlasů. Tíha okamžiku se snesla na celou kuchyň. I malý Jiřík se držel tátovy košile tak pevně, že mu zbělaly klouby na jeho malinkých ručičkách a po tváři mu stekla obrovská slza.

„No nic, Máňo, obleč malého a jdeme ke staříčkem.“ Toník podal synka Marii, napil se melty a zakousl se do buchy. Byly výborné. Když dojedl, shrnul si rukávy, které vyhrnul, aby se mohl umýt, a zapnul si manžetové knoflíčky. Marie zatím oblekla Jiříka a ustrojila i sebe. Toník si oblékl jiné sako, než měl do práce, a oznámil Marii, že jde do sklepa pro kočárek. „Hlavně si nezapomeň vzít doklady.“ Vyšel z bytu. Marie zatím nachystala peřinky a deku, aby byl Jiřík v kočárku v teple. Za chvíli už s Toníkem a malým synkem mířili k Toníkovým rodičům.

„Vem malého a běžte do tepla,“ záukoloval Toník Marii, když došli k jeho rodičům. „S tátou zavezem kočár pod střechu a hned jsme u vás.“ Marie vzala syna a šla do domku, kde už ji čekala stařenka. Podívala se na vnoučka, udělala mu na čelíčku křížek a vzala ho do náručí, aby si Marie mohla odložit. „No né, kdo to tu je?“ malý Jiřík hlasitě zavýsknul, když uslyšel hlas své tety. Marie byla ráda, že tu švagrová je. Měly se rády. Přivítaly se a sedly v kuchyni ke stolu. Stařenka zatím postavila vodu na čaj a Blanka, švagrová, si hrála s Jiříkem, který se hlasitě smál, jak se mu to líbilo. I Marie se usmála. Chvilé barevného života v šedi. Tonda se staříčkem došli, když už byl čaj na stole. Stařenka podala Jiříkovi hrneček s mlékem. „Stařenko, to jste si měli nechat pro sebe.“ „Ale Máňo, Jiřík potřebuje mlíko víc jak my. Hezky bumbej,“ řekla a pohladila Jiříka po vlasech. „Máňo, před týdnem jsem šila kabát jedné statkářce. Zbylo mi látky,

kerou nechtěla. Když se ty zbytky nastříhají a dají správně k sobě, bude mít Jiřík kabátek. Už jsem to začala stříhat.“ „Blanko, moc děkuju. Pak mi řekni, co ti budu dlužna.“ „Ale jdi do háje, Marie. Co bys mi platila. Z těch cancour se stejně nic jiného udělat nedá. A statkářka už zaplatila. A už o tom nechci nic slyšet.“ Marie se nadechla, ale Blanka až výhrůžně zvedla obočí, tak jen poděkovala a podívala se na Toníka, který se usmíval. Pak se podíval na hodinky. „Dopi, Máňo. Za chvíli už bude tma. Nechci potkat esesáky potmě. Blanko, doprovodíme tě?“ „Ne, bratře, zůstávám zde.“ Marie dopila, vzala svůj i Toníkův hrnek a šla je umýt. Zatímco je utírala, Blanka oblekla Jiříka. I Toník se ustrojil a pak pomohl do kabátu Marii. Staříček zatím došel pro kočárek. Marie nahlédla dovnitř. Peřinky nebyly načechráné tak, jak by měly být. Když se sklonila, aby je upravila, Toník ji rázně odsunul. Vzal synka od sestry a rychlým pohybem ho uložil do kočárku. Jiřík se začal smát. Moc se mu to prudké zhoupnutí líbilo. „Toníku, počkej, já mu to tam trochu upravím.“ „Ale prosím tě, vždyť je to dobré. Dej mi tu deku a jedem.“ Toník vzal od Marie larisu a zachumlal do ní synka, spravil mu čepičku a i přes synovy námitky mu schoval ručičky pod deku. Marie na kočárek položila peřinku a rozloučili se.

Na cestě domů už byla docela tma. Pouliční lampy byly rozsvíceny a začal foukat studený vítr. Oba pospíchali. Toník vzal kočárek a Marie se ho držela. Domů to měli už jen přes cestu, když se za nimi ozval hluboký hlas. „Halt, Dokumenten!“ Oba se otočili. Stáli za nimi dva esesáci v uniformách. „Schnell!“ Toník sáhl do náprsní kapsy kabátu a podal jim své a Mariiny doklady. Ten, který je vzal, si oba podezíravě prohlížel. Druhý je začal obcházet. Marie se přitiskla k Toníkovi. Srdce jí bušilo jak o závod, v uších jí začalo pískat tak silně, že nerozuměla ani jednomu slovu, co si esesák vyměnil s Toníkem, a před očima se jí dělalo temno. Toník pevně svíral držadlo kočárku, ve kterém tiše spal Jiřík. Druhý esesák, který chodil kolem, se zastavil za Marií a nahnul se nad kočárek. Toník nasucho polkl. Ruka v černé kožené rukavici nazvedla peřinku. Jiřík sebou mírně zašil, asi jak ho ofoukl studený vítr. Esesák, který kontroloval dokumenty, se toho druhého něco zeptal. Marie nerozuměla. Druhý odpověděl. První hodil dokumenty do kočárku a odešli. „Pojď, honem!“ Toník vzal dokumenty jen tak do ruky, přitáhl si Marii k sobě a zatlačil do kočárku. Přeběhli cestu a pospíchali ke vstupním dveřím. Marie třesoucí se rukou vytáhla klíče z kapsy kabátu. Odemkla a otevřela i druhé křídlo dveří, aby Toník mohl projet. Ten vjel do domu a rychle dveře pozavíral. Marie odemkla dveře do bytu. Vjeli i s kočárkem a zamkli. Oba těžce dýchali. Toník opatrně vyndal z kočárku malého Jiříka, podal ho Marii a vytáhl i peřinky. Marii se zastavilo srdce. Pod peřinkami byly noviny, a když je Toník nadzvedl, uviděla čtyři velké kusy černého uhlí. „Za to je provaz,“ zašeptala Marie. Toník mlčel. Položil noviny na uhlí a ucho na dveře.

Na chodbě bylo ticho. Potichu odemkl a vyvezl kočárek do sklepa. Tam vyndal uhlí a schoval ho do hromádky, která tam už byla. Když vyšel ze sklepa, stála v mezipatře, v šifónovém županu jako prvotřídní bordel mamá, Němka z druhého patra. S opovrhujícím úsměvem se Tondy zeptala, jestli je dobře zkontrolovali. Pak se otočila a vyšla po schodech nahoru do svého bytu.

Toník vešel do bytu, vysvlékl kabát i sako a v lavoru si umyl ruce. Slyšel z ložnice Marii, jak opatrně dává do postýlky spícího synka. Přešel ke kredenci a otevřel skříňku vedle skleněné vitríny. Vyndal fotoalbum a chvíli si ho prohlížel. Po chvíli z něj vytáhl jednu malou fotku. Chvíli se na ni díval a oči mu zvlhly. Zavřel album, vrátil ho zpět a zavřel skříňku. Fotku, kterou stále držel v ruce, opřel o vázičku na kredenci a ze šuplíku vyndal svíčku, kterou zapálil. Pak si sedl ke stolu. Vešla Marie. Kmitající plamínek svíčky upoutal její pozornost. Sedla si vedle Toníka.

Ten se zhluboka nadechl. „Karel Hovůrka je mrtvej.“ Marie vzdychla. „Co se stalo? Myslela jsem, že odjel.“ „To ano, do Ruska. Byl v odboji. Před pár dny seskočili. Schovával se pár dní, ale někdo ho zradil. Při přestřelce se nakonec zastřelil. Doufám, že napřed s sebou vzal několik těch hnusných esesáků. Gestapo hned zatklo i Jendu. Odvezli ho do Brna. Popraví ho.“ Marie seděla na kraji židle. Zatímco jí Toník povídal, vytáhla z kapsy u sukně kapesník a začala ho žmoulat v rukách složených v klíně velmi silně. Po Toníkově poslední větě vykřikla: „JEŽÍŠI KRISTE!“ a ruce sevřené v pěsti, ve kterých svírala kapesník, si přiložila na oči a rozplakala se.

***

Toník vstal ze židle, sehnul se nad Marii a objal ji. Držel ji v náruči a slzy mu tekly také. Po chvíli se Marie uklidnila. Toník ji políbil na čelo a pustil. Šel k oknu spravit závěs, aby do místnosti nebylo vidět. Do okenní tabulky se opřel silný vítr. Toník odhrnul závěs a podíval se ven. Holé stromy bez listí tančily kolem silnice jak kostlivci. Marie vstala a přešla k Toníkovi. Podívala se ven. Toník ji chytil kolem ramen. „Poláci zase zapomněli zavřít vrata a nám tu teď táhne. No ne, podívej, sněží. Jiřík bude mít zítra radost.“ Marie se dívala na vločky poletující ve větru. Napadlo ji, že vlastně nesněží, to sem jen vítr z Polska nese popel z koncentračních krematorií.

SILVESTR 1954

Josefa Růžičková

III. kategorie, čestné uznání

Hudba ustává v půli písničky.

„Už jen hodina chybí do půlnoci! Jenom hodinááá!“ zaznívá z pódia sálu.

„Rok tisíc devět set padesát čtyři umírá, rodí se rok tisíc devět set padesát pět! Jásejme, juchejme!“ křičí kdosi silným hlasem z tanečního parketu, kde už to vše jako v kotli.

Jen já, sedící sám u stolu, si připadám jako uzavřený ve skleněném potápěčském zvonu, odkud jen pozoruji rejdicí rybky, vznášející se medúzy a hvězdice na dně s vědomím, že já do tohoto světa nepatřím.

„Mladý pán je abstinent, nebo řidič?“ přistupuje ke mně s profesionálním úsměvem mladá servírka.

„Do jisté míry obojí,“ říkám záměrně trochu tajemně.

„Takže limonádu. Už třetí, že?“ bere to čistě profesně.

Nudím se příšerně, ale do té půlnoci tu musím vydržet. Už kvůli přípitku s techniky od nás, milovníky zvířat, s Mirkem a Jindrou. Ti už se sem, ke stolu, skoro nevracejí, zapadají i s manželkami do syčících hadích klubek svých známých a přátel, popíjejí s nimi a chechtají se ostošest. Jediné, co jsem si tu skutečně užil, byl zdvořilostní tanec s jejich manželkami. Obě jsou svým způsobem krásné, obě tančí jak víly.

A to mně paní bytná při odchodu na tohle silvestrovské veselí docela dodala sebevědomí! Srazili jsme se v předsíni.

„Teda, vám to sluší v tom obleku! Dám ruku do ohně za to, že se tam sblížíte při tanci s nějakou místní kráskou.“

„Kéž by!“

„No co? Stejně se divím, že ve volném čase pořád trčíte nad nějakým papírákem, místo abyste chodil na rande. Takovej fešák...“

„Fešák? Nó...“

„Fešák. Jo.“

„Když teda myslíte...“

„A k tomu ještě doktor.“

„Nejsem doktor. Studium na veterinární fakultě mám ukončené státnicí, ale v diplomu mám uvedeno, že jsem promováný veterinární lékař. V našem lidově demokratickém zřízení se upouští od titulu doktor.“

„A jak vás lidi teda oslovují?“

„Po staru pane doktore. Výjimečně soudruhu doktore.“

„Ráno mi řeknete, jestli je to blondýnka, nebo brunetka.“

„Mně se líbí i zrzavé.“

„Proti gustu žádný dyšputát. Hlavně, abyste měl s kým chodit na rande. Říkáte, že si tu i po těch čtyřech měsících připadáte cizí. Takto by se to rychleji srovnalo.“

„No, umístěnka je umístěnka, poslali mě z Hané až sem, s tím se nedalo dělat nic, ale tu vaši radu na rychlejší srovnání bych mohl prakticky odzkoušet.“

To se snadno řekne, ale jak se znám, při své asi už vrozené ostýchavosti to jednoduché nebude.

***

Bylo mi to jasné už při prvním ohledání sálu pohledem. Převážně páry. A pokud ne, všichni jako by byli navzájem známí. A také alkohol má dnes podíl na rozvazování jazyků. Nevýhoda na mé straně. Stejně bych nepil, a když, tak jen málo, ale já vůbec nesmím. V sedm hodin na Nový rok nastupuji službu na středisku. Snad jen půlnoční přípitek šampaňským...

„Šampaňský si můžeš dát, to určitě do sedmi vyprchá,“ tvrdili shodně Míra s Jindrou.

A jéjej! Jako bych ve vteřinovém průhledu mezi tančícími zahlédl sedět u stolu dívku. To musím blíže prozkoumat. Projdu kolem ní na toaletu.

Opravdu, sedí tam u stolu tak osamělá jako já, jen o tři stoly dál. Vypadá jako... Ke kterému zvířeti ji přirovnat? Štíhlá, dlouhý krk, vlasy hnědorezavé barvy... Lasička! Možná je tu s nějakým svým hochem, ten se momentálně vzdálil... Ale možná je opravdu sama! O přestávce projdu kolem ní, budu natahovat krk, jako že někoho hledám, prohlédnu si ji a přitom také zjistím, s kým tady je. Dohrávají třetí kousek, ještě chvílku, než se tanečníci usadí, a jdu na obhlídku!

Přisedly si tam dva páry a jeden hoch, tihle všichni se však baví mezi sebou, dívka je jakoby cizí mezi nimi. Otevírá kabelku, nahlíží asi do zrcátka a upravuje si vlasy. Ti druzí si jí nevšímají.

Jsem odhodlán. Vyzvu ji k tanci. V nejhorším mi odpoví, že je zadaná.

„Smím prosit, slečno?“

Přikývnutí, milý úsměv. No vida, jak to bylo lehké!

Štíhlá jak proutek, citlivě reaguje na hudbu. Připadám si, jako bych tančil valčík s mlhou.

Na každé ruce tři masivní zlaté prsteny! Asi kočičí zlato. A ve výstřihu bílé (zřejmě hedvábné) halenky se leskne velký kulatý zlatý medailonek s vyrytým písmenem J. Záminka, jak se jí zeptat na jméno! Jen co skončí kousek. Jak je to lehké!

„Smím hádat, jak se jmenujete? Předpokládám totiž, že to J na vašem medailonku je iniciála vašeho křestního jména.“

„Nehádejte, protože to neuhodnete. Mé jméno sice začíná na J, ale málo se vyskytuje. Moc málo. Jmenuji se Juliana.“

„Krásné jméno. Opravdu vzácné.“

Otevírá pusku, ale neslyším pro hluk kolem, co mi říká. Pár mladíků na nás hází hrsti barevných papírových koleček a hluku je při tom, až uši zaléhají. Usměji se a pokrčím rameny. Ona opětuje, setřásá kolečka z vlasů a rozesměje se na celé kolo.

Někdo mi zezadu klepe na rameno! Mirek.

Snaží se překřičet hluk: „Omluv se slečně a zaveď ji na místo. Pracovní povinnost! Velmi naléhavé! Na chodbě na tebe čeká doktor Petr. On ti řekne, o co jde!“

Petr se opírá o zábradlí, prosebně spíná ruce: „Jardo, jen ty mě teď můžeš dostat z bryndy. Jak víš, mám noční službu - neboj, na středisku mám u telefonu technika - no, a když je toho Silvestra, přišel tam za mnou kamarád z dětství a donesl flašku slivovice. No, dali jsme si do trumpety, když je toho Silvestra, že. A co čert nechtěl - v kravíně, tam skoro u hraniční čáry, mi hlásí ošetřovatel, že jedna kráva vypadá moc špatně. Má snad koliku, či co. Já si ve svém stavu netroufám sednout za volant, natož stanovit diagnózu, natož provést zákrok. Doufám, žes nepil nebo aspoň málo, jak tě znám. Je to tak?“

„Je,“ odpovídám a jsem odměněn kolegovým úlevným úsměvem.

„Juliana! Zmizí mi,“ bleskne mi hlavou.

Kolega prosí dál: „Tak mě zastup. Buď tak hodný. Hned, hned se tam vydej! Zapsali čas, kdy volali. Však víš.“

Vyprošuji si minutku. Měl bych si s Julianou domluvit rande. V sále se už hraje a tančí, Juliana u stolu není. Nemůžu ji hledat v tom mumraji. Číšníci vsunují do kapsičky na zástěrce bankovku a letím. Záchrana kolegy je důležitější. Julianu snad někdy potkám. Cheb není velkoměsto.

***

Mezi třetí a čtvrtou ráno zakopávám o boty v předsíni a způsobuji zařinčení věcí na polici, což zvedne z postele paní bytnou.

„Teda, vy jste se tam musel výborně bavit, že se vracíte až takhle k ránu. Ale já vám to přeju.“

Vysvětluji, že jsem trávil část této slavnostní noci pracovně v kravíně, jen kolegovu indispozici zapírám zhruba tak, že si nebyl jist diagnózou, a tak si tam přizval i mě.

„Je čtvrt na čtyři, jdu spát. Natáhnu si budík na půl sedmou, v sedm musím nastoupit na službu,“ sděluji při zívnutí.

Nelituje mě: „Jste mladej, něco vydržíte, ne? Jste střízlivej, tak co?! Ti, kdo dnes budou muset bojovat s kocovinou, jsou na tom hůř. I tak se to dá brát.“

Při návratu ze střediska potkávám paní bytnou na schodech.

„A co ta místní kráska? Říkal jste, že odzkoušíte mou radu.“

„Byla, kráska byla, ale ztratila se mi v tom fofru s tím kolegou. Zním jenom její křestní jméno a to je krásné: Juliana. Pokračování příště. Totiž, až ji někdy náhodou potkám, pokud vůbec je odtud. A představte si - je to taková tmavší zrzečka.“

„Juliana, tmavá zrzečka, štíhlá, zlaté prsteny...“

„Říká vám to něco?“ vyhrknu s nadějí v hlase.

„Jo. Manžel s její matkou a s ní měl něco dočinění. Jak víte, byl soudce.“

Soudce?!

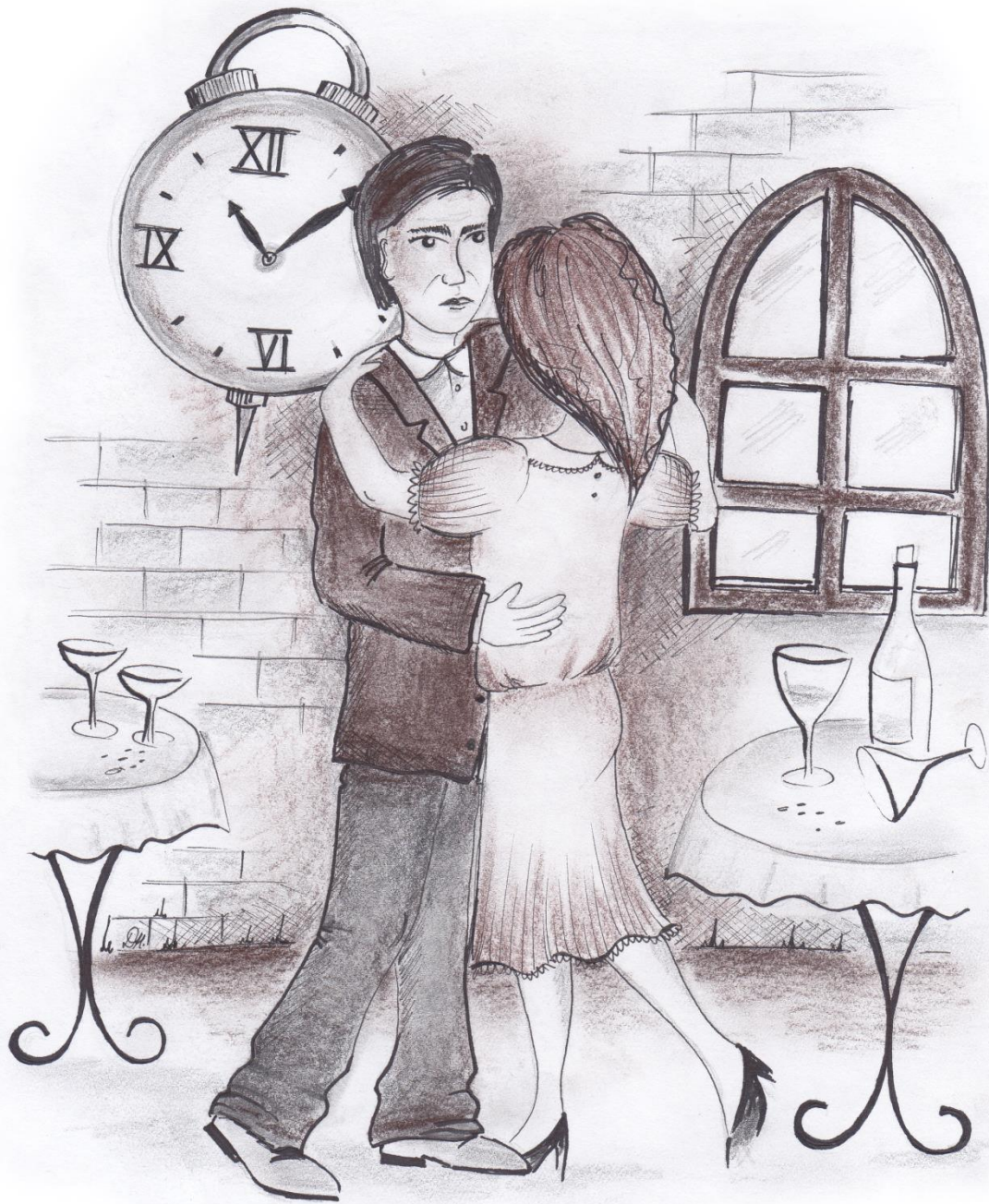
„Pojďme nahoru. Tady na schodech se to nehodí rozebírat.“

A tak se dozvídám, že Juliana je vyučená prodavačka, ale práce jí moc nevoní. Střídá prodejny. Chodí pozdě do práce, protože po nocích se věnuje nejstaršímu řemeslu. Je to veřejné tajemství. Zaměstnaná musí být, je to v našem lidově demokratickém zřízení nutné. Její matka má problémy podobného rázu. Ta už byla souzena za příživnictví, protože nějakou dobu nikde nepracovala. Juliana už je poučena, a tak se snaží mít vždy v občanském průkazu razítko od zaměstnavatele.

***

Shrnuto a podtrženo - to masivní zlato, jímž byla Juliana ověšena, nebylo kočičí. Halenka byla z přírodního hedvábí. Dal jsem přednost kolegovi zájmu před svým (kdybych v kritické chvíli hledal Julianu, utekly by minuty, kdy ještě bylo možno krávu zachránit, a kolega by měl problém). Takto jsem získal kamaráda. Co bych získal v opačném případě?! Dívku sice nemám, ale co není, může být. Juliana není jediná.

ALTER EGO
Povídka z Havířova

Zdislav Wegner
III. kategorie, čestné uznání

„Co jsi mi udělala na oběd, panenka?“ zeptal se jako každého odpoledne.
„Škubánky, panáčku,“ odpověděla a postavila před něj plný talíř. Pracovala u dřezu, ale po očku přihlížela, jak se v tom nimrá.
„Víš, já dnes nějak nemám hlad,“ řekl konečně a talíř od sebe odsunul.
„No, já to taky nemohla. Ale říkala jsem si, že ty bys to možná sněd. Tak to spláchnem do záchodu,“ řekla.
Otočil se k ní, zašklebil se jí do tváře a oba se rozesmáli jako blázni.
Z bytečku v *hokejce* – jak lidé říkali jejich zakřivenému činžáku – sjeli výtahem dolů, pospíšili si z mírného svahu až k rušné křižovatce, nechali projet automobily do Těšína, obešli pumpu a za ní šli pořád dál, až na alejemi starých stromů lemovanou, úzkou silnici do Frýdku. Teprve tady zpomalili. Zastavili se naproti domku s velkou zahradou plnou květin a plody obtěžkaných jabloní.
Tak budeme bydlet, pomyslel si on.
Budeme mít spolu spoustu dětí, pomyslela si ona.
Kolem projelo auto. Zablikalo světlý a krátce zatroubilo. Chytil ji kolem pasu a přitáhl k sobě.

„Petříku, proč ty sis mě vlastně bral?“ šeptala ve tmě ložnice. Její dlaň spočívala na jeho hrudi. Od vzdálené silnice do Těšína k nim slabě doléhalo hučení motorů, to jak řidiči měnili rychlost a přidávali plyn na úpatí Bludovického kopce. Položil svou dlaň na její ruku a pevně ji stiskl. Žádnou jinou odpověď neočekávala. Stočila se mezi ním a jeho odhozenou paží do klubička a po chvíli už spala.
Otočil se k ní, uvolnil svou paži a opřel se o loket. Díval se na její tvář ozářenou měsícem. Zavrněla ze spánku. Ústa měla pootevřená, za rty bílé zoubky, nad ústy křivku nosu a pak už jen víčka očí a husté, do obloučků prohnuté obočí. Jako by se pořád něčemu divila. Často se tak na ni večer díval a vždy objevoval něco nového. A lekal se; protože si připadal jako vetřelec.

***

„Tak díky, Jardo,“ řekl Petr řidiči, který jej naložil u brány rozlehlého staveniště. Zastavili až před vraty Petrova skladu. Větřiesku znal z vojny – kliku dveří nahmatat poslepu, stiskl ji, ale pak se ještě obrátil zpět a sebral ze sedadla

čepici. „Někdy se zastav na kafe,“ řekl a vycouval z kabiny. Jarda otevřel ústa, ale než stačil něco odpovědět, Petr zmizel. Stojedenáctka, projíždějící kolem, přibrala dveře kabiny. A Petra s nimi.

Petr se protočil mezi oběma vozy a zůstal ležet v prachu vyštěrkové cesty. Jarda vyskočil z kabiny, strhl z Petra plech dveří, ale když uviděl jeho potrhání šaty, údy rozhozené do všech stran a z ran prosakující krev, otevřel jen bezradně ústa. Kus dál, opřený o blatník stojedenáctky, stál její řidič. Ten ohromný chlap se třásl jako osika a zvracel do prachu cesty.

Dveře resuscitačního sálu se tiše otevřely a dovnitř proklouzla ženská postava, navlečená do sterilních nemocničních šatů. „Jen pár minut, mladá paní,“ řekla sestřička a zase zmizela.

Rozhlédla se po slabě osvětlené místnosti, plné pípajících a blikajících přístrojů, a snažila se zorientovat ve směsi kabelů a hadiček kolem lůžka prapodivné konstrukce. Uprostřed toho všeho ležela, zčásti zavěšená na kladkách, postava muže.

„Petříku, to jsem já, Andula,“ pronesla k bílé kouli ve hlavách lůžka. Ale nejistě, jako by mluvila sama se sebou. Odpověděly jí jen zvuky přístrojů. „Petříku?“ Projížděla očima po povrchu bandáží a sádry a hledala zdravé místo. Jedno takové našla, možná dvě nebo tři, ale neměla odvahu se jich dotknout. Svěsila ruce podél těla, mlčela a hleděla na to, co prý byl její Petřík. Snad z toho pohledu, snad ze zápachu dezinfekce, se jí udělalo nevolno.

Ihned poté, co se konečně otevřely dveře a sestřička oznámila konec návštěvy, pozvedla na rozloučenou ruku a odešla.

***

„Petříku, budeme mít návštěvu!“ řekla a pohládila ho po vlasech. Sedla si k němu na opěrku křesla a chvíli jej pozorovala.

„Petříku, proč nic nemluvíš? Lékaři říkali, že bys mluvit moh... Petříku?“

Chvíli čekala a pak vstala a odešla do kuchyně. Petr mlčel, oběma rukama se opíral o hůl a zkoumal parkety před sebou. Vykoukla ze dveří kuchyně, v rukách utěrku a talíř:

„Přijedou tví kamarádi z polského Těšína!“

Pootočil se k ní a zvedl oči, ale jeho brada zůstala na hřbetě ruky položené na ohybu hole.

„Ani jsem nevěděla, že máš v Polsku přátele. Volali nám. Je to nějaký Zbyszek s Terezou,“ řekla.

Petr opět zkoumal podlahu. Andula se podívala na hodiny:

„Už by tu vlastně měli být.“

Když zazvonil zvonek a Andula šla otevřít, nevstal. Ve dveřích bytu se objevil urostlý mládenec s mladou ženou. Vešli do předsínky a host hospodyňce předal kytici a dvorně jí políbil ruku. Petr se konečně zvedl, postavil se do dveří obýváku a díval se někam mezi ně. Podali mu ruku a on její stisk mdle opětoval.

„Dzień dobry, Piotrku,” řekl mládenec.

„Dzień dobry,” řekla mladá žena.

A Petr mlčel.

Posadili se do křesel, srkali čaj a přikusovali sušenky.

„Hmmm,” řekl Zbyszek a obě ženy se k němu otočily.

„Dobre ciastka,” řekla mladá žena.

„Pyszne,” potvrdil její muž.

„Andulo, dasz mi receptę?” zeptala se.

Petr neřekl nic. Jen dokulata okusoval sušenku a drobil si na kalhoty.

Na skle sklopeného okna bzučela moucha masařka, a když po dlouhé době našla škvíru a vylétla ven, všem se ulevilo. Jen Petrovi to bylo jedno. Okusoval už docela malé kolečko. Nechával si na něm záležet.

Pak poslední kulatý drobeček polkl, utřel si prsty do kalhot a zakašlal. Všichni na něj pohlédli. Andula poplašeně, oba hosté plni očekávání.

„Tych ciastek nie piekła ona,” řekl zřetelně. Seděl vzpřímeně a díval se jim do očí. Ústa pevně stisknutá. Oba hosté se na sebe podívali. Andula seděla se široce otevřenýma očima a otevřenou pusou.

„On mluví!” vyšeptala. „On mluví! A polsky!”

V jedné ruce držela talířek s hrníčkem čaje, druhou si utírala nos. Usmívala se a slzy jí tekly po tvářích.

„Má pravdu, já je nepekla, ty máme od pekaře naproti,” řekla po chvíli a zvedla se. Jako náměsíčná přistoupila k Petrovi a položila mu volnou ruku na rameno.

„Petříku!”

„Zostaw mnie!” zavrčel Petr a odtáhl se od ní. Andula ucukla, šálek sklouzl z talířku a rozbil se na parketách. Poklekla a Petr se na ni díval, jak sbírá každý střípek a ukládá jej na talířek k ostatním. Pak se obrátil k hostům, vystrčil bradu, ťukl holí do podlahy a zavrčel:

„Ona w ogóle nie potrafi piec. Zresztą, ona nic nie umie!”

Zul si bačkoru. Z dírky v ponožce mu trčel palec. „Nic nie umie,” opakoval a na potvrzení svých slov tím holým palcem zakýval. Poté bačkoru zase nazul a vstal. Opíral se o hůl a procházel kolem nábytku. Projížděl po něm rukou a ukazoval hostům čistou dlaň:

„O tu, proszę,” a „i tu też! Wszędzie pełno kurzu!”

Dobelhal se k oknu, holí rozhrnul záclonu.

„Proszę, przez te niemyte szyby świata nie widać.”

Za okny se rozkládalo velkolepé panoráma Beskyd.

Stál opřen oběma rukama o hůl a těžce oddychoval. Andula odešla se střepey do kuchyně a dlouho se nevracela.

„Ty chyba przesadzasz,” řekl Zbyszek.

„Ja że przesadzam? Ja? Czystą prawdę mówię!” Tvář mu zkřivila zlost. Tereza vstala a odešla za Andulou do kuchyně.

„Coś ci powiem,” zasyčel a sklonil se ke Zbyszkovi, „w łóżku też jest do niczego! Zimna jak dupa zakonniczy!”

V kuchyni zařinčelo nádobí. Petr se napřímil, zamával holí a vykřikl:

„Ja cię, ty cholero, jeszcze nauczę!”

Hůl zachytila vázu a kytice se rozlétla po pokoji. Petr ztratil rovnováhu. Zbyszek vyskočil, ale Petr už dopadl na zem. Jeho hlava udeřila o parkety. Zaduněla jako zralý meloun, hozený na přívěs traktoru.

***

Společně jej odnesli do ložnice a uložili na lůžko. Andula hosty vyprovodila ke dveřím a vrátila se k Petrovi. Opatřila mu bouli na hlavě, mokrým ručníkem utřela jeho zpcenou tvář i dlaně. Stáhla mu kalhoty a svetr, pečlivě jej přikryla, a pak se sama rychle svlékla a vklouzla za ním do postele. Opírala se o loket a zkoumala jeho obličej.

„Kdo ty vlastně jsi, Petře?” řekla.

Aniž by otevřel oči, zašeptal:

„Jsem tvůj Petřík, panenka! Copak už to nevíš?”

Začal hluboce oddychovat. Andula se stočila do klubíčka, položila svou hlavu do ohybu jeho paže a usnula také.

Měla husté, do obloučků prohnuté obočí. Jako by se pořád něčemu divila.

PTÁCI

Veronika Marcinková
II. kategorie, 1. místo

Život je jen náhoda. A smrt je jako moře. Kdysi jsme tomu věřili. Náš život plynul přesně jako náhoda z písňe, od prvního bezstarostného smíchu až po svobodná slova vyřčená v marné naději, že svět, jakkoli byl temný, bude jakousi souhrou náhod zase o něco jasnější. Moře bylo příliš daleko na to, abychom si mohli uvědomit, že jeho vlny nás omývají stále prudčeji. Smrt je jako moře. Ne, smrt není jako moře. Stav po smrti, chvíle, kdy nezbyde nic, jen vzpomínka na poslední dobrý den, poslední společnou náhodu, to je jako moře. Jako veliké, valící se monstrum z krajin, do kterých se ty už nikdy nepodíváš. Protože smrt si tě našla a vzala tvou náhodu od té mé. Ukradla mi tě.

Život je jen náhoda. A smrt je jako zloděj.

***

„Život je jen náhoda, jednou jsi dole, jednou nahoře. Život plyne, jak voda a smrt je jako moře. „Zpívej, Marie, no tak zpívej!“ Smál ses, široce a upřímně, tak, jak jsi to uměl jen ty. Takový úsměv sis schovával pro věci a duše, které jsi miloval, vedle kterých ses cítil šťastný. Vzal jsi mě za ruce a zatočil se se mnou po pokoji, světle modrá sukně mi vlála, a to ti v hrudi probudilo další vlny smíchu. Gramofon praskavě rozprostíral melodii z prosluněného pokoje až do kuchyně a naše malá náhoda, náš život, byl téměř dokonalý. Téměř. Při třetí otočce kolem pokoje jsme narazili na srolovaný plakát. Dnes odpoledne nás čekala demonstrace. Jako na povel jsme se zastavili. Pomyslela jsem na stovky mužů bojujících ve válce za něco, čemu sami nerozumějí, za ochranu rodin, které Protektorát brzy stejně sežere zaživa. Cítala jsem minulost, vypálené židovské obchody, vraždy a smrt, téměř hmatatelně jsem promlouvala s jakýmsi niterním pocitem naprosté bezmoci, který každý z nás pocítil v momentě, kdy okupační vojska přešla přes naše hranice. Ruce se mi sevřely v pěst. Zvedla jsem pohled od plakátu směrem k tobě a tvoje oči už byly pevně zaklesnuté do těch mých. Zvážněl jsi. Mezi obočím se ti zhmotnila malá vráska. „Marie, zítra možná nic nedokážeme. Možná... Možná prostě... Budou nás mít za blázny, co křičí po ulicích a chtějí svobodu. Já tohle všechno dobře vím, ale nemůžu tu jen tak sedět. Já chci lepší svět, pro nás pro všechny.“ Zamířil jsi rázným, jistým krokem do předsíně a z věšáku sundal prošoupané sako. Nosil jsi ho příliš často, jako bys snad neměl dost jiných, mnohem lepších. „Už musím zpátky na kolej, máme

naplánovanou schůzi v jídelně.“ Podíval ses na mě svýma hlubokýma očima, které byly plné všeho, po čem jsem v životě toužila. Odhodlání, svoboda, víra, láska. Naděje. „Půjdeš se mnou?“ Půjdu. Protože, co na tom v tu chvíli záleželo - na strachu, na pocitech zmaru a bezvýznamnosti - Jan Opletal, můj milovaný statečný chlapec chtěl, abych šla s ním. A tak jsem šla.

Cestou na Hlávkovu kolej jsme šli mlčky. Jan měl prsty sevřené v pěst, sotva potlačoval vzrušení. Chvilu v mém bytě, s Werichem a modrou sukni, byla nenávratně pryč. Smích a radostná melodie jako by patřily do jiného života, do světa bez temnoty. Vzduch ztěžkl očekáváním něčeho, o čem jsme zatím sami neměli tušení. Chystali jsme se demonstrovat za svobodu, za demokracii. Touha po něčem větším a lepším v nás každý den rostla víc a víc. Rostla s každým krokem, který zazvonil o vydlážděnou zem.

V jídelně bylo plno. Všudypřítomný ruch ale nevyzníval radostně, tak, jak by v místnosti plné studentů působit měl. Ruch tohoto dne, tohoto okamžiku, měl zcela jinou váhu. Byl vážnější, nabitý energií a nejasným očekáváním. Dnes možná nezměníme nic. Anebo změníme všechno. Ve chvíli, kdy jsme s Janem vstoupili do místnosti, ozval se od mnoha studentů jásot. Naše demonstrace, náš pokus o jakousi revoluci, neměl žádného vůdce, ani velitele v prvních řadách. Ale měl Jana Opletala, hrdého a bouřlivého řečníka, který spolu s Maxem tvořil srdce našeho malého, skrytě demokratického světa. Hrdý lev obklopený hladovými orly.

„Ahoj Honzo. Jsem rád, že jsi dorazil. Ahoj, Marie.“ Jan se s Maxem chlapsky poplácal po zádech. „Tak jak to vypadá? Jdou všichni? Rozdal jsi jim plakáty? Marie má ještě nějaké doma, kdyby jich bylo málo.“ Jeho zápal byl až neuvěřitelný. Sledovat, jak mu oči září ve slunečním světle pronikajícím do zaplněné jídelny velkými okny, bylo lepší než ten nejnovější film v biografu. Jen stát a dívat se, pozorovat, jak ožívá s každým slovem víc a víc. Nikdy by mě to nemohlo unavit. Max ale zvažněl. „Honzo... Někteří jít nechtějí. Mají strach, nebo nevěří, že je to tak zlé. Myslí, že bude zase dobře. Nebo spíš si to chtějí myslet. Nevím, co s tím. Nemůžeme je nutit, aby šli, ale potřebujeme každého, kdo má hlas a trochu odvahy.“ Jan si prohrábl vlasy. Stál nehnutě, oči upřené do davu. Po chvíli se mu na čele utvořila malá vráska. „Maxi. Tak jim to prostě povím. Povím jim, jak to je doopravdy, jak nám Němci kradou svobodu a k čemu tohle všechno může vést. Sami to vědí, jen si to nechtějí připustit. Nemohou za to. Sám bych se bál, kdybych tak silně netoužil po tom být svobodný.“ Plácl Maxe přes rameno, přešel ke mně a zastrčil mi neposednou krátkou vlnu zpět za ucho, tak jako už nesčetněkrát předtím. Vzal mou hlavu do dlaní a usmál se. „Doufám, že se tam nezakoktám.“ „Ty se přece nikdy

nezakoktáš. Mluvíš jasněji než všichni naši politici dohromady. Řekni, co musíš. Oni za tebou půjdou, uvidíš.“ V očích se mu objevila láska, jeho ústa našla mé čelo a o sekundu později byl pryč. Otočila jsem se a zahlédla jsem, jak se lehce vyhupuje na stůl uprostřed místnosti. Zpříma se postavil a zapískal. V jídelně nastalo ticho a zraky všech se upřely na něj. Začal. Silným sametovým hlasem mluvil o svobodě, o tom, čemu věřil.

O lásce k Janu Opletalovi jsem nikdy nepochybovala. V této chvíli však, v momentě, kdy mu celý malý svět ležel u nohou, jsem byla láskou k němu doslova stravována. I láska dokáže být jako moře. A já se topila v pocitech neskutečné pýchy a radosti. Tak tohle je on. Muž, kterého miluji. Odtrhla jsem od něj na pár vteřin oči a rozhlédla se kolem sebe. S tím, jak se stupňovala rychlost i vážnost jeho projevu, dav jako by se zvětšoval, jako by sám od sebe rostl, až na konci v jednom zvuku sborově zaburácel. Nebylo pochyb, že všichni, kteří Jana slyšeli mluvit, dnes půjdou demonstrovat. Se zarudlými tvářemi a rozčuchanými vlasy seskočil ze stolu. Lidé ho obklopili jako ptáci vracející se domů a on zářil uprostřed toho všeho stejně mocně jako první paprsky slunce, které se proderou skrz mraky po dlouhé zimě. Byl naše naděje. Moje naděje.

Seděla jsem opodál a tiše pozorovala plynoucí čas. Zbývalo třicet minut do okamžiku, kdy se naše těla dají do pohybu a společně vyjdou vyjádřit nesouhlas a odpor klíčící v nás jako zhoubné nádory v pacientově těle. Takoví vlastně Němci byli. Jako nemoc, pomalu se plížící a utahující smyčku. Inkubační doba byla téměř u konce a my jsme již velmi brzy měli pocítit, jaké to je, když zhouba propukne ve své plné síle. Jan postával opodál, nervózně odpočítával minuty. Hlavou mi bleskla vzpomínka, matný záblesk jakési krásné chvíle, kdy jsme byli šťastní. Leželi jsme v trávě, zelené a měkké, a prostě jen byli. Neměli jsme nic, ale zároveň jsme vlastnili všechno. Ze zamyšlení mě vytrhl Martinův křik, ozývající se ode dveří. „Už vyšli! Někteří už jsou v ulicích, přidávají se další, no tak honem, jdeme!“ Janem jako by projel blesk. Hlava se narovнала, ramena napřímila, plný odhodlání vyrazil kupředu. V běhu mě popadl za ruku a jedním rázným pohybem vytáhl mé tělo do stoje. Zamyšlení bylo rázem pryč. Klidnou Marii nahradila jiná, dosud tiše dřímající dívka, která se zrodila pro tento okamžik. Odhodlaná vyjít do ulic a postavit se čemukoli, co ji zde čeká. Cítila jsem krev proudící mými tepnami. Tak tohle jsem já. Po jeho boku, ruku v ruce, jsem vyšla do slunečného dne. My všichni jsme vyšli, jako jedno tělo, jeden vězeň toužící po volnosti.

***

Martin měl pravdu. Ulice se postupně zaplňovaly. Pražané, obyčejní lidé, studenti. Ještě něco v nás přece jen zbylo, ještě nás nezlomili docela. Na významných místech ležely květiny, v davu se míhaly plakáty zvoucí na demonstraci, z lidí sálala energie. Kdo by jen pomyslel na to, že Jan se ztratí v davu, mýlil by se. Velice by se mýlil. Prorážel si cestu kupředu, obklopený svými přáteli i neznámými lidmi, kteří z něj cítili statečnost, hrdost a sílu. Nebyl žádným majákem ani hrdinou, byl pořád jen mladým medikem, s ideály možná příliš vysokými pro temný svět, ve kterém žil. Ale v tu chvíli něco skutečně znamenal. V tu chvíli bojoval vším, co měl. Ohlédl se. Napřáhl ruku. Chytla jsem se jí. Smích. Hluk. Síla. Modrá. Červená. Bílá. Život kolem nás. Ten okamžik byl nesmrtelný. „Ať žije Beneš! Ať žije Beneš!“ Dav se vzdouval, burácel, měnil se jako vlny na rozbouřeném moři. Jan sevřel mou ruku pevněji. „Chceme svobodu!“ vykřikl. Kolem nás zněla naše hymna, lidé křičeli, chtěli víc. Postupovali jsme stále dál, byly nás desítky, stovky, tisíce. Vlasy mi rozfoukával nejen říjnový podvečerní vítr, ale i vidina něčeho budoucího. Tohle přece nemohou ignorovat. Něco se musí změnit. Něco se musí stát. Něco. Něco. Něco bylo špatně. Ruch byl jiný. Křik zvažněl. Jiný tón. Někdo klopýtl. Ne. Někdo mu podrazil nohy. Žena vykřikla. Strachem. „Jane, co se děje, co se to děje?“ Zase se díval přímo na mě. Měl strach. „Němci. Vrážejí do lidí. Mají zbraně. Pojd', musíme víc do davu, nezastavuj se!“ řekl pevně a důrazně. Ale to ani nemusel. Jako bych se snad chtěla zastavit.

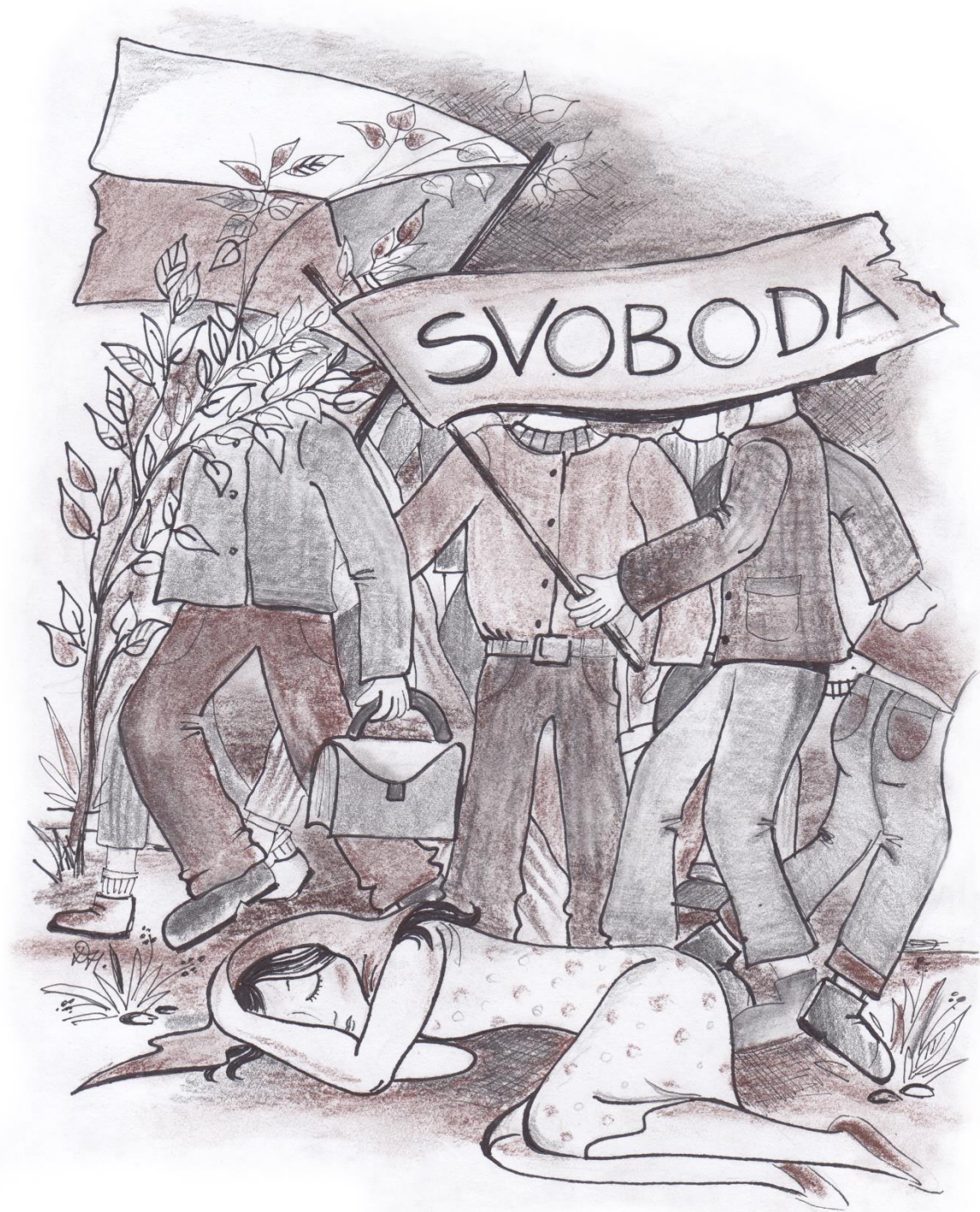
Dav je všemocný. V jedné chvíli jsme se cítili, jako bychom mohli dosáhnout na nebe, silní a jednotní. O pár vteřin později dav představoval svíjející se klubko strachu stahované smyčkou ozbrojených Němců. I přesto jsme ale postupovali dál, odhodlaní nenechat se zastrašit, dokončit, co jsme dnes jako jeden národ začali. Ve skupince mladých dělníků jsem zahlédla Hanu, mou nejlepší přítelkyni. Tváře měla červené vzrušením, oči jí zářily. Když mě uviděla, zvedla ruku a zamávala. O okamžik později byla ruka pryč a její hroutící se tělo se setkalo s pošlapanou ulicí. Nad Hanou stál muž v uniformě, s obuškem v ruce zjednával v Protektorátu spravedlnost. Němec zasadil Haně druhou ránu, přímo do žeber, a odběhl o kus dál, podat si dalšího z demonstrantů. Ohlédla jsem se po Janovi, který si ničeho nevšiml a pokračoval dál směrem k nedaleké křižovatce. Hana zůstala ležet na zemi, nehýbala se, rozvázal se jí červený šátek, který měla ve vlasech. Ten, který jsem jí dala k jednadvacátým narozeninám. Nepřemýšlela jsem a vrhla se do davu. Proti proudu všech demonstrujících jsem se prodírala k Haně s marným přáním, aby první rána nemířila na hlavu. Aby Hana byla v pořádku. „Hano! Hano, jsi v pořádku? Můžeš vstát? Hano?“ Vyděšeně zamžourala do slabého říjnového slunce. „Marie. Marie, musíme pryč, prosím, musíme hned pryč, ten Němec měl zbraň.“ Rychle jsem jí pomohla na nohy, dav do nás narážel, nedbal na dvě dívky vyděšené do morku

kostí. Hana se chytila za žebra, patrně zlomená. Co nejrychleji jsme postupovaly kupředu. Jen po několika málo krocích se ale Hana zastavila a zoufale se ohléla zpět. Sledovala jsem směr jejího pohledu. O několik metrů dál ležel umazaný pošlapaný červený šátek. Čas odtikal několik vteřin, než jsme byly schopny se opět pohnout kupředu. Ten šátek byl symbolem našeho přátelství, znamenal jaro a bezstarostné chvíle svobody. Nyní pošlapané a ležící na zemi. „Musíme jít. Musíme najít Jana. Šel s Maxem pořád rovně. Asi na Žitnou. Až ho najdeme, půjdeme domů. Ošetří tě. Bude to dobré.“ Hana přikývla a s rukou stále tisknutou k poraněným žebřům se vydala za mnou. Blížily jsme se ke křižovatce. V řídnoucím davu nedaleko od nás jsem zahlédla povědomou tvář. Jan. Zrychlila jsem a nechala Hanu kousek za sebou. Hlavně, že je v pořádku, že se mu nic nestalo. Úleva mnou projela jako blesk. Bude to dobré. Půjdeme ke mně, uvařím nám kávu a pak se sejdeme s ostatními a uvidíme, co z naší demonstrace vzniklo. Zrychlila jsem. Jen jsem chtěla, aby mě vzal za ruku a zase se usmál, tak jako ještě před pár minutami. „Honzo! Honzo, tady!“ vykřikla jsem, když jsem se za ním prodírala davem. Natahovala jsem ruku. Otočil se. Vítr mu rozčuchal vlasy. Měl je možná moc dlouhé. Říjnový podvečer prořízl nepatříčný, ostrý, smrtelný zvuk. Jan se skácel k zemi. Proč? Někdo mu podrazil nohy jako Haně? Musím k němu, musím tam, hned, rychle, Marie, no tak pospěš. Nějaká žena začala křičet. Nad Janem se sklánělo několik lidí. Vběhla jsem mezi ně. Nedokázala jsem pochopit, proč má jeho staré ošoupané sako jinou barvu, než mít má. Proč je najednou tak tmavé, těžké. Nějaký chlapec mu zoufale tiskl ruce na břicho. Možná to byl Max. Podívala jsem se tomu muži ležícímu na zkrvavené ulici do očí. Byly plné bolesti. Jak by tohle mohl být můj Jan? Život je jen náhoda. Už jsem ta slova chápala, Jane. Už jsem jim rozuměla. Z očí se mi vyřinulo moře slz. Klesla jsem na kolena. Houkání sirény záchranného vozu znělo trochu jako hudba z gramofonu stojícího v jednom obývacím pokoji. Trochu, ale ne docela.

***

„Ať mír dál zůstává s touto krajinou. Zloba, závist, zášť, strach a svár, ty ať pominou.“ Nesmrtelných, věčných okamžiků není v životě mnoho. Tolik běžných, obyčejných věcí ztrácíme v moři zapomnění, protože naše mysl, naše duše je vytěsni jako něco, co není potřeba. Poté jsou tu ale i chvíle, které jsou natolik silné, natolik jedinečné, že se vytěsnit nedají. Lidé, kteří zaplnili Václavské náměstí do posledního místa, tisíce prudce tepoucích srdcí, ti všichni si tento okamžik, těchto několik slov, budou pamatovat navždy. Každý ví, že někam patří, že je součástí našeho národa, něčeho většího, než je on sám. To, že tu dnes stojíme, má i o padesát let později stejně silný a jasný význam. Ještě nás nezlomili docela. Doba je o tolik, tolik jiná, Jane. Smál by ses, jak jsem

zestárla, jaké písničky dnes mladí poslouchají, utahoval by sis z mých docela bílých vlasů, nyní schovaných pod čepicí. Kdybys tu ale byl, kdybys mohl stát po mém boku, cítil bys to také. Cítil bys stejný pocit, jaký jsme zažili tehdy. Stejně nesmrtelno. Protože něco se přece jen nezměnilo. Bílá. Modrá. Červená. Život. Boj za svobodu. Žena, kterou neznáš, zaspívala Modlitbu, která by se ti jistě líbila. Dav burácel, tleskal, zase se vzdouval. Naše Praha, Jane, naše zem, byla opět na nohou. Myslím, že by se ti to líbilo, tohle všechno. Protože změna je blízko. Tentokrát dokážeme všechno, co budeme chtít. Cítím to. Cítím to z dozvuků písně, cítím to z lidí kolem mě i v mých starých kostech. Nedaleko ode mě stojí skupinka mladých chlapců. Jeden se zdá vyšší než ostatní. Září ve světle listopadového dne. Ti okolo něj se k němu vztahují skoro... skoro jako ptáci, vracející se domů po dlouhé zimě. Jednou jsem už takového chlapce viděla. I dívka vedle něj, s neposednou vlnou vedle pravého ucha, jako by byla kdysi mou známou. Vytáhla jsem si límec mého ošoupaného saka o kousek výš. Už aby bylo jaro. Podívala jsem se zpět na skupinku se zářícím chlapcem. Už jsi tam nebyl, Jane. Ale to nevadí. Vždyť ty jsi tu se mnou stále. Zrovna dnes, v chladném listopadovém dni roku 1989, ses objevil v slze pomalu stékající po mé usmívající se tváři. Pohlédla jsem vzhůru. Nad našimi hlavami právě vzlétli dva malí svobodní ptáci.

Stoletá republika v povídkách

Sborník oceněných povídek literární soutěže pořádané v roce 2018 Městskou knihovnou v Přerově

Texty: Veronika Marcinková, Jitka Přidalová, Josefa Růžičková, Kamila Svobodová, Zdislav Wegner, Martina Zimmermannová

Ilustrace: Daniela Hrdličková

Příprava do tisku: Pavel Cimbálník, Andrea Kopečková

Vydala Městská knihovna v Přerově, p. o., Žerotínovo náměstí 211/36, 750 02 Přerov.

Vydání publikace finančně podpořilo statutární město Přerov.

Tisk: EURO-PRINT Přerov spol. s r. o., se sídlem 9. května 879/40, 750 02 Přerov

Náklad: 100 ks

Přerov 2018

ISBN 978-80-270-4643-0

---

100 **Přerov**
letá
Republika 1918-2018

ISBN 978-80-270-4643-0

9 788027 046430